

Darko Stevanović¹

UDC 347.131.4(497.11)

Pregledni rad

Primljen: 25. 04. 2024.

Prihvaćen: 11. 10. 2024.

PREDAJA KAO NAČIN PRENOSA DRŽAVINE NA POKRETNIM STVARIMA

APSTRAKT: U uvodnom delu rada autor pažnju posvećuje opštem pojmu pravnog instituta državine, da bi u nastavku bila izložena shvatanja o pojmu predaje. Poseban akcenat stavljen je na osobine predaje i element volje. Srž rada čini upravo deo posvećen vrstama predaje i dejstvu koje one imaju za pravni promet. Zakonom o osnovama svojinskopравnih odnosa regulisani su načini predaje kojima se prenosi državina na pokretnim stvarima. Autor analizom pozitivnopravnih propisa i postojeće sudske prakse pokušava da odgovori na krizu savremene potrebe za postojanjem oblika fiktivne predaje, naročito braneći ovakav vid predaje u slučajevima višestruke prodaje stvari, ali i postavljanjem teze o novijim shvatanjima pojedinih oblika fiktivne predaje. Na samom kraju rada zaključuje se da o predaji ubuduće valja govoriti kao o saglasnosti volje obe (ugovorne) strane, ali i da uslov savesnosti ne treba zahtevati u slučaju višestruke predaje stvari pri sticanju prava svojine.

KLJUČNE REČI: *državina, predaja, pokretne stvari, pravo svojine, pravni posao.*

¹ Autor je master prava, doktorand na Pravnom fakultetu Univerziteta u Beogradu i saradnik u nastavi na Pravnom fakultetu Univerziteta u Beogradu, ORCID id: 0009-0006-9533-9040, darko.stevanovic@ius.bg.ac.rs

1. Pojam državine

Državina nije pravo. Obično se u pravnoj teoriji državina objašnjava kroz koncept faktičke vlasti na stvari (Stanković, Orlić, 2014, str. 33). Opšti pojam državine nije prepoznat očima zakonodavca u pozitivnom pravnom sistemu Republike Srbije, premda Zakon o osnovama svojinskopravnih odnosa uistinu sadrži odredbe u kojima upućuje na državinu (čl. 70 itd.). Stiče se utisak da je državina dugo vremena u pravnoj teoriji predstavljala izazovno pitanje i kao dinamičan institut stvarnog prava ostavlja otvoreno pitanje da li je uopšte moguće na jedinstven i celovit način definisati pojam državine? Bez zalaženja u dublju doktrinarnu polemiku o pojmu i pravnoj prirodi državine, u nastavku rada će biti izneta samo jedna od mnogobrojnih misli o ovom pravnom institutu.

Prema Vodineliću, definicija pojma državine mogla bi glasiti da je „državina faktička vlast ili faktičko stanje u pogledu stvari koji mogu da odgovaraju pravu svojine (*svojinska državina*), drugom pravu (*državina prava*) ili obavezi (*državina obaveze*) i za koje su primerena pravna pravila o državini, a ne pritežanju“ (Vodinelić, 2013, str. 394). Međutim, nije ni strana misao istog autora da se državina može definisati pribegavajući tipologiji (Vodinelić, 2013, str. 390) ili enumeraciji (Vodinelić, 2013, str. 391). Pokušaj da se pojam državine odredi putem pojmova (*definitio fit per genus proximum et differentias specificas*) ostaje nedovoljno uspešan, imajući u vidu da i ovako definisana državina otvara niz potencijalno spornih pitanja (npr. određenje faktičke vlasti, kako se manifestuje faktička vlast, razlikovanje državinske faktičke vlasti od njemu srodnih pravnih instituta i sl.). Stoga za potrebe ovog rada prihvaćemo svođenje državine na njen uži smisao – faktičku vlast (npr. vremensko-prostorni odnos) ili faktičko stanje (npr. državina naslednika u momentu delacije).

2. Pojam predaje

Predaja se obično shvata kao materijalni akt, faktička radnja svojstvena ljudima. Predaja stvari je akt prenosa državine ili omogućavanja uspostavljanja faktičke vlasti na stvari. Međutim, predaja u pravu

je mnogo više od prostog akta, ona je i voljna radnja. S tim u vezi, da bi predaja u pravu proizvela pravna dejstva i ostvarila svoju svrhu ona mora biti: posledica punovažnog ugovora, akt volje prenosioca i akt upravljen na prenos prava (Stanković, Orlić, 2014, str. 66).

Predaja je posledica punovažnog pravnog posla, kao akt obaveze koji je na strani prenosioca. Ovako shvaćena, predaja nije strana pravnim sistemima koji su prihvatili kauzalitet u sticanju stvarnih prava (*iustus titulus* i *modus acquirendi*). Otuda, da bi kupac stekao pravo svojine na pokretnoj stvari, prodavac mora da izvrši akt predaje, tj. da mu prenese državinu (omoguću vršenje faktičke vlasti), ali budući da je reč o dvostrukoj saglasnosti, i sticalac stvar mora da primi u državinu. Zatim, predaja je i voljni akt. Da bi predaja proizvela svoje pravno dejstvo, ona predstavlja svojevrstu manifestaciju volje prenosioca (Popov, 2012, str. 171). Čak i u slučaju kada bi državina bila stečena izostankom elementa voljne predaje, ona bi i dalje bila državina, ali manljiva. U pravnoj teoriji ističe se stav da u zavisnosti od načina sticanja državine valja razlikovati prirodnu volju i „kvalifikovanu volju“. Prirodna volja (namera) odgovara prostom shvatanju akta predaje, kao načina prenosa državine, gde je dovoljno postojanje prirodne volje da se izvrši akt faktičke vlasti (Tešić, 2013, str. 60). S druge strane, kada je volja izražena kroz pravni posao, kao osnov sticanja državine, tada se zahteva njena kvalifikovanost u pogledu kvaliteta koje volja mora imati da bi dovela do punovažnosti pravnog posla (Vicković, 2016, str. 117–118). Primetno je da ovako shvaćena volja ujedno upućuje na treću osobinu predaje, da predaja predstavlja akt upravljen na prenos prava (svojine).

3. Vrste predaje

3.1. Fizička (realna) predaja

Fizička (realna) predaja (lat. *traditio vera*) predstavlja način predaje stvari koji se realizuje neposrednom (prostom aprehenzionom (lat. *apprehensio*) radnjom) predajom i često je oslovljavana kao „predaja iz ruke u ruku“ (lat. *traditio de manu ad manum*) ili stavljanje na raspolaganje državine sticaocu na neki drugi način. Pokretne stva-

ri, zbog svog pojavnog oblika, pogodne su za klasičnu fizičku predaju za razliku od nepokretnih stvari (npr. zemljište, građevinski objekti) gde se državina prenosi na osnovu saglasnosti volje ugovornih strana. Ostaje da je fizička najstarija tradicija i, kao takva, redovni način prenosa državine (*corpore et facto*), međutim ni ona nije pošteđena nekih spornih pitanja, između ostalog: ocene momenta u kome je stvar fizički predata sticaocu (važno zbog odgovornosti za rizik od eventualne propasti stvari) ili za slučaj kada je izvršena tzv. *nuda traditio*. U slučaju da je akt fizičke predaje lišen volje prenosioca za prenos prava, pravo svojine nije preneto na sticaoca, ali to i dalje ne znači da državina nije prenet, suprotno, sticalac je stekao državinu (ali ne i svojinu) na stvari. Zaključuje se, na osnovu izloženog, da je za fizičku predaju dovoljno stavljanje u mogućnost vršenja faktičke vlasti bez momenta da je zaista ta faktička vlast i zasnovana.

3.2. Simbolička predaja

Simbolička predaja (lat. *traditio symbolica*), kako sam naziv ukazuje, ostvaruje se kroz određene simbole, tj. simboličke radnje koje na jasan i nedvosmislen način ukazuju da je predaja ostvarena, odnosno da je stečena državina na stvari. Simbolička predaja realizuje se prenosom državine hartijom od vrednosti, gestom, simbolom, izdvajanjem i obeležavanjem stvari, uručenjem dela stvari i sl. Uvek kada je fizička predaja nemoguća (što je ređe u praksi), tačnije kada bi fizička predaja bila otežana ili bi prouzrokovala dodatne troškove, strane se mogu usaglasiti da se izvrši simbolička predaja. Trenutak kada se smatra da je izvršena simbolička predaja zavisi ponajviše od okolnosti konkretnog slučaja. Naime, budući da često kod ove predaje izostaje vremensko-prostorni odnos između držaoca i predmeta državine, smatra se da je predaja izvršena u zavisnosti od načina na koji se simbolička predaja ispoljava. U realnosti je nekada i teško svesno ispratiti da je reč o ovom obliku predaje, međutim, ono što se tradicionalno izdvaja je: predaja isprava koje omogućavaju sticaocu uspostavljanje faktičke vlasti na stvari (npr. predajom tovarnog lista simbolično je izvršena predaja robe), predaja dela stvari ili oruđa (npr. predaja ključa koji omogućava stupanje u posed

stvari koje se nalaze u toj prostoriji). Takođe, simbolička predaja može se pojaviti kao izdvajanje i označavanje stvari koje se čini određenim znakom ili simbolom (npr. predaja šumskih stabala, predaja određenih grla životinja i sl.).

3.3. Fiktivna predaja

Fiktivna predaja ujedno predstavlja najspecifičniji način tradicije koji uvodi fikciju da je do fizičke predaje zaista i došlo, a samo pravo prenosi se na osnovu pravnog posla (ugovora). Reč je, dakle, o prenosu prava, a ne o promeni na polju državine. Fiktivna predaja je uvek beskontaktna predaja, jer da bi se stvar predala prethodno je lice načelno mora držati. Uz dozu opreza i optimizma za postojanje dovoljnog kapaciteta za buduća istraživanja i detaljniju analizu u nastavku rada biće izloženo svega nekoliko pitanja koja su u neposrednoj vezi sa temom rada. Dakle, fiktivna predaja je voljna predaja gde se pravo svojine (ili neko drugo pravo) prenosi izjavom volje, često manifestovana kroz ugovornu odredbu. Otuda i pitanje da li je fiktivna predaja ništa drugo no jedna klauzula u ugovoru koja stvara fikciju da je do predaje i došlo, odnosno da je pravo preneto translativno ugovorom? Predaja je mnogo više od proste ugovorne odredbe, ona je samostalna i apstraktna radnja, tačnije zakonodavac korišćenjem formulacije „u trenutku zaključenja pravnog posla“ sugeriše da je državina prenetu upravo u tom momentu i to *ex lege*, što za posledicu ima da ugovorne strane nisu te koje svojom voljom predviđaju ovakav način prenosa državine. Otuda je u svim slučajevima u kojima su uočljivi oblici fiktivne predaje zakonodavac taj koji određuje trenutak u kome se smatra da je predaja izvršena, a volja ugovornih strana ceni se s aspekta uslova punovažnosti ugovora. Predaja je izvršena ne momentom kada su se ugovorne strane usaglasile o predaji, već momentom saglasnosti njihove volje ka zaključenju pravnog posla. Na istom mestu ističemo da je moguće govoriti o fiktivnoj predaji kao supsidijarnom načinu predaje jer autonomija volje dozvoljava ugovornim stranama da odgode momenat u kome će do predaje, kao uspostavljene neposredne faktičke vlasti, doći, ali u meri u kojoj je stavljeno u izgled, tačnije mogućnost da prijemnik i zasnuje faktič-

ku vlast momentom zaključenja ugovora. Analogno, da li se ugovorne strane mogu naknadno usaglasiti da do prenosa prava svojine dođe na jedan od načina fiktivne predaje i da li se u tom slučaju radi o jednom novom sporazumu prema kom se treba ceniti ispunjenost uslova za sticanje prava? Fiktivnu predaju nužno nameću okolnosti u životu ugovornika, otuda i utisak da o ovim pitanjima vredi raspraviti pošto se upoznamo s vrstama fiktivne predaje.

O pojavnim oblicima fiktivne predaje saznajemo iz tri stava čl. 34 Zakona o osnovama svojinskoopravnih odnosa i to kao: *constitutum possessorium, traditio brevi manu, cessio vindicationis*.

Traditio brevi manu (tzv. predaja kratkom rukom) predstavlja takav način fiktivne predaje gde neposredni držalac, koji stvar drži po nekom pravnom osnovu (npr. poslugoprimac), stiče pravo svojine naknadnim ugovorom s dotadašnjim vlasnikom stvari, gde se svojina prenosi zaključenjem ugovora (smatra se da je volja sadržana u formi pravnog posla) i to fiktivno. Upravo kod ove vrste predaje primetno je da pretpostavka da je neposredni držalac ujedno i titular prava svojine ne dejstvuje, jer premda je poslugoprimac neposredni držalac i prema trećim licima može delovati kao vlasnik stvari, on postaje sopstvenik prava svojine (sjedinenje statusa držaoca i vlasnika) predajom kratke ruke. Naglašavamo da ovde ne dolazi do prenosa državine, već do sticanja prava svojine što za posledicu ima da ovakav način fiktivne predaje nije podoban za prenos državine između posrednog i neposrednog držaoca (neposredni držalac ostaje u istom svojstvu). Međutim, nije tačno ni da se predaja kratkom rukom uvek vezuje za sticanje prava svojine. Naime, u slučaju kada držalac stvar drži mimo pravnog osnova (npr. njegova državina je nezakonita) a zatim naknadno nastane zakonit osnov njegove državine (npr. zaključi se ugovor o posluži), fiktivnom predajom kratke ruke se stiče državina koja sada omogućava koristi iz takvog ugovornog odnosa. Na terenu prethodnog pitanja javlja se novo: da li je predajom kratke ruke moguće faktičku vlast koja nije državina (detencija) transformisati u pravo svojine? U slučaju kada vozač naknadno stekne pravo svojine na službenom automobilu on je bio detentor na vozilu po osnovu radnog odnosa a zatim i vlasnik (ujedno i neposredni držalac) kupovinom automobila gde nije neophodno izvršiti realnu predaju, već je dovoljna predaja kratkom rukom.

Constitutum possessorium je još jedan od oblika fiktivne predaje koji možemo uslovno okarakterisati *a maiori ad minus*, odnosno slučaj kada dotadašnji vlasnik prenosi svoje pravo svojine na sticaoca, zadržavajući državinu na predmetu svojine, ali sada po nekom užem pravnom osnovu (npr. kao plodouživalac). Zaista, reč je o dva oblika državnine na istoj stvari: nesamostalnoj, neposrednoj državnini (plodouživalac) i samostalnoj, posrednoj državnini (vlasnik stvari) (Gavella et al. 1998, str. 142). Ovakav vid predaje, kao načina sticanja prava, predstavlja logičnu nit da jedino vlasnik stvari može raspolagati istom, odnosno tek vlasnik može konstituisati uže pravo na sopstvenoj stvari. I ovde, ovakav način fiktivne predaje nije moguć između neposrednog i posrednog držaoca. Primera radi, vlasnik pokretne stvari je neposredni držalac koji prodajom i (fiktivnom) predajom stvari postaje plodouživalac tako što i dalje ostaje neposredni držalac. Obično se navodi da se menja obeležje njegove državnine, transformacija samostalnog u nesamostalan posed (Klarić, Vedriš, 2009, str. 214). Uporedno, u slučaju fizičke predaje između neposrednog i posrednog držaoca državina se prenosi u potpunosti tako da sada posredni držalac postaje neposredni a dotadašnji neposredni držalac gubi to svoje svojstvo.

Cessio vindicationis, kao poslednji oblik fiktivne predaje, obuhvata tri učesnika u pravnom odnosu: posrednog držaoca (vlasnika stvari), neposrednog držaoca (lice koje stvar drži po nekom užem pravnom osnovu) i treće lice (budući držalac). Naime, i ovde se pravo svojine prenosi zaključenjem ugovora, međutim reč je ipak o nečemu složenijem. U pojednostavljenom obliku, prenosilac i sticalac zaključili su ugovor o prodaji, međutim kako se stvar nalazi kod trećeg lica po nekom pravnom osnovu (npr. ostavoprimac), pravo se prenosi zaključenjem ugovora uz obaveštenje trećeg lica da je došlo do promene na aktivnoj strani i da sada postoji novi poverilac (ujedno i posredni držalac). Dakle, reč je o ugovoru o cesiji, kao redovnom načinu prenosa potraživanja, a nisu nepoznati stavovi da može biti i asignacija (Klarić, Vedriš, 2009, str. 141). Zapravo, ovde je reč o prenošenju ovlašćenja da se zahteva predaja stvari (pravo na *rei vindicatio* tužbu). Važno je napraviti razliku između obligacionopravnog zahteva i stvarnopravnog zahteva. Naime, ustupanjem potraživanja cesionar stiče pravo da od cesusa zahteva ispunjenje potraživanja koje je imao prema cedentu što predstavlja zahtev obligaci-

onog prava. Međutim, da li je moguće da zahtev za predaju stvari cesionar istakne i prema nekom trećem licu kod koga se stvar u datom momentu nalazi? Čini se da ovde nije više reč o istom zahtevu koji postoji po osnovu ugovora o cesiji koji ima obligacionopravnu prirodu, već se smatra da je reč o zahtevu stvarnog prava koji deluje prema svim trećim licima (*erga omnes*). U slučaju da se stvar nalazi kod lica kome je cesus stvar predao cesionar ima pravo da zahteva predaju stvari od trenutnog držaoca, jer je svoje pravo svojine stekao fiktivnom predajom. Momenat sticanja prava svojine obično je okarakterisan kao trenutak zaključenja ugovora o cesiji, međutim stava smo da bi taj momenat trebalo odgoditi i to na trenutak kada je cesus obavešten o zaključenom punovažnom ugovoru o cesiji (obaveza obaveštenja načelno postoji na strani cedenta, premda je uslovno moguće zauzeti stav da cesus treba biti obavešten nezavisno od okolnosti ko će ga obavestiti). Analogno, u slučaju zasnivanja založnog prava na pokretnoj stvari koja je već založena trećem licu i nalazi se u njegovoj državi dovoljno je da zalagodavac obavesti držaoca o postojanju novog ugovora o zalozi i naloži predaju stvari novom zalagoprimcu kada potraživanje prvog bude namireno.

Naročito važno pitanje kod oblika *cessio vindicationis* predaje jeste da li je ovakva predaja nužno vezana samo za posrednu državinu, odnosno slučaj kada posredni držalac prenosi pravo na stvari koja se nalazi u neposrednoj državi trećeg lica koje stvar drži po nekom pravnom osnovu? Tumačenjem zakonske formulacije ne stiče se utisak o ograničenosti ove vrste predaje za posrednu državinu, već se može otići korak dalje i ispitati da li je moguće zamisliti da je došlo do prenosa držvine na pokretnoj stvari koja se nalazi kod trećeg lica koji istu drži, ali bez pravnog osnova? Primera radi, da li je moguće prodati i predati ukradenu stvar koja se ne nalazi u državi prodavca? Uz sav rizik na strani kupca prihvatljivo je pozitivno odgovoriti na ovo pitanje. Kako je ovde reč o prenosu ovlašćenja da se zahteva predaja stvari, prenosilac može zaključiti ugovor sa sticaocem o kupovini ukradene stvari gde bi, na osnovu ugovora, došlo i do fiktivne predaje stvari i na taj način sticanja prava na pokretnoj stvari, ali ujedno i držvine ukoliko bi ona bila praćena mogućnošću vršenja faktičke vlasti (npr. sticalac zna kod koga se stvar nalazi). U takvom slučaju, sticalac postaje sopstvenik stvari i njemu na raspolaganju stoje pravnozaštitna sredstva, ali sada ne od

trenutka kada bi treće lice bilo obavešteno (ili saznalo za ugovor), već trenutkom zaključenja pravnog posla. I zaista, može se kao opravdano uzeti za shodno pitanje da li je ovde uopšte reč o predaji *cessio vindicationis*, shvaćenoj u njenom izvornom smislu, ili je pak reč o jednom novom obliku fiktivne predaje?

U svim prethodno navedenim slučajevima fiktivne predaje proži-ma se smisao iste. Pravna teorija je iznedrila fiktivnu predaju kao način sticanja prava koji nije praćen zasnivanjem neposredne državine, jer bi krajnje nelogično bilo duplirati akte predaje (Stanković, Orlić, 2014, str. 68). Takođe, fiktivna predaja omogućava pravo zaštite svoje državine, odnosno stečenog prava. Momentom kada je pravo stečeno lice je aktivno legitimisano da štiti svoje pravo (npr. pravo svojine u petitornim postupcima), ali isto tako je ovlašćeno da štiti svoje pravo na državinu (posesorni postupak i samopomoć). Zaključujemo, fiktivna predaja, iako izuzetno važna za pravni promet, ipak ima i svojih nedostataka. Naime, fiktivna predaja često ne doprinosi pravnoj sigurnosti jer da bi ona omogućila, pored akvizitetne funkcije državine, i njenu publicitetnu funkciju (Živković, 2021, str. 16), treća lica moraju znati ili pak biti stavljena u mogućnost da znaju da je do fiktivne predaje i došlo.

4. Predaja u slučaju višestruke prodaje iste stvari

U slučaju višestruke prodaje iste stvari državina je ta koja dovodi do sticanja prava. Naime, neophodno je napraviti razliku između prodaje i predaje stvari. U slučaju kada bi prenosilac zaključio ugovor s jednim licem i njemu prodao stvar, ali istovremeno zaključio drugi ugovor koji bi za svoj predmet imao istu individualizovanu stvar, a zatim tom licu prodao stvar, prednost je data držaocu koji je ujedno na taj način postao isključivi vlasnik stvari. Međutim, pravna teorija ovde dodaje još jedan uslov iako on nije predviđen zakonskim tekstom. Reč je o savesnosti trećeg lica, više kao etičkoj premisi (Stanković, Orlić, 2014, str. 66). Otuda, ukoliko bi treće lice (pribavilac) znalo ili iz okolnosti slučaja moralo znati za okolnost da je prenosilac prethodno stvar prodao, njegova potencijalna državina bila bi nesavesna i ujedno nepodobna za sticanje prava svojine. Međutim, ovakvo rešenje nije prihvatljivo. Uslov savesno-

sti (očigledno pod uticajem francuskog prava) ovde je neopravdano tražiti, jer savesnost ne dovodi do sticanja prava svojine, već čin predaje stvari. Shodno tome, kakav je položaj prvog sticaoca? Na osnovu svega prethodno rečenog moglo bi se zaključiti da on nema pravo na svojinsku zaštitu iz očiglednog razloga, ali ni na državinsku zaštitu upravo iz okolnosti da nikada nije ni zasnavao faktičku vlast na stvari. On ima pravo na naknadu štete, ukoliko su ispunjeni uslovi, i to prema nesavesnom prenosiocu u postupku po jednostranom raskidu ugovora. Dodajemo, ukoliko bi i treće lice bilo nesavesno i svojim postupanjem doprinelo neizvršenju obaveze iz ranijeg ugovornog odnosa između prenosioca i njegovog saugovornika kome je stvar prodana, moguće je uspostaviti i njegovu odgovornost. Naime, mešanjem u obligaciju dvoje pravedno rešenje bilo bi obavezati trećeg za naknadu prouzrokovane štete (poput svojevrzne sankcije za zlonamerno postupanje), iako bi osnov te odgovornosti bila vanugovorna odgovornost. Kako bi se izbegli ovakvi slučajevi u praksi – smatramo da bi baš na ovom mestu fiktivna predaja ostvarila svoj pun potencijal, naročito kada iz nekog razloga sticalac nije u mogućnosti da stvar preuzme odmah. Na ovaj način obezbeđuje se pravna sigurnost tako što se smatra da je do prenosa prava svojine i došlo, što omogućava vlasniku stvari da svoje pravo štiti svojinskim tužbama. U slučaju kada bi istu stvar nesavesni prenosilac otuđio i fizički predao trećem licu, u slučaju sukoba dva osnova, prednost je data prvom i jedinom vlasniku.

5. Zaključak

Predaja stvari, kao način prenosa državine, često je posledica prethodnog pravnog odnosa koji nastaje između strana a koji nužno omogućava nastanak novog prava. Čini se da je upravo predaja graničnik između dva različita dejstva istog pravnog odnosa tako što razdvaja obligacioni od stvarnopravnog aspekta i na taj način dovodi do različitih pravnih posledica. Predaja kojom se državina prenosi prouzrokuje određene efekte, često nezavisno od same svesti (i volje) pravnih subjekata. O značaju predaje govori se iz ugla ugovornih strana, ali i trećih lica u svetlu zaštite sigurnosti. O predaji ubuduće valja govoriti kao o saglasnosti volje obe (ugovorne) strane.

Potreba za različitim vrstama predaje stvari doprinosi značaju iste, imajući u vidu da se u složenosti pravnog prometa i brzine pravnog obraćaja savremenog društva ne iscrpljuju značaj i praktičnost postojećih oblika predaje. Pored određenih teorijskih postavki, sudska praksa doprinosi boljem razumevanju pojedinih vrsta predaje. Takođe, utiska smo da se često kriterijumi praktičnog i teorijskog razlikovanja oblika predaje gube, što doprinosi pitanjima da li se može očekivati da bi određene vrste predaje mogle opstati ubuduće, ali i kakav je odnos između različitih predaja?

U fokusu rada naročito su istaknuta određena pitanja fiktivne predaje koja nastaje u trenutku zaključenja pravnog posla i mogućnost da kod *cessio vindicationis* ne ograničimo polje razmišljanja isključivo na zahtev posredne (zakonite) državine. Tako, izvesno je da do prenosa državine na pokretnim stvarima oblikom fiktivne predaje dolazi i onda kada se stvar nalazi kod trećeg lica koji istu drži bez pravnog osnova.

I naposljetku, u slučaju višestruke prodaje prednost u sticanju prava treba dati licu kome je stvar predata, bez zahteva njegove savesnosti. U slučaju njegove nesavesnosti rešenje koje se čini pravednijim bilo bi uspostavljanje njegove vanugovorne odgovornosti za naknadu prouzrokovane štete u skladu s opštim pravilima obligacionog prava.

Literatura

- Gavella, N, Josipović, T., Gliha, I., Belaj, V., Stipković, Z. (1998). Stvarno pravo. Zagreb: Informator.
- Klarić, P, Vedriš, M. (2009). Opći dio, stvarno pravo, obavezno i nasljedno pravo. Zagreb: Narodne novine.
- Orlić, M. (3–4/1979). Zaštita državine (poseda). Anali Pravnog fakulteta u Beogradu 27: 301–311.
- Popov, D. (2012). Predaja stvari kao način sticanja (*modus acquirendi*) stvarnih prava. Zbornik radova Pravnog fakulteta u Novom Sadu 46: 169–185.
- Stanković, O., Orlić, M. (2014). Stvarno pravo. Beograd: Nomos.
- Tešić, N. (2/2013). Nekoliko aktuelnih pitanja iz oblasti zaštite državine. Harmonius – Journal of Legal and Social Studies in South East Europe 2: 57–86.
- Vicković, T. (2016). Pravna dejstva državine u savremenom pravu. Doktorska disertacija odbranjena na Pravnom fakultetu u Novom Sadu.

- Vodinelić, V. (2013). Šta se štiti u posesornom postupku? O pojmu i prirodi državine (poseda). Djelotvorna pravna zaštita u pravičnom postupku – Liber Amicorum Mihajlo Dika. Zagreb: Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu: 373–409.
- Vodinelić, V. (2015). Državina – Pojam, priroda, zaštita i razlog zaštite. Beograd: Pravni fakultet Univerziteta Union u Beogradu.
- Živković, M. (2021). Pravo registara nepokretnosti. Beograd: Univerzitet u Beogradu – Pravni fakultet.